

TURVATAIDOT PUHEEKSI

Haastattelulomake

Tekijät: Neuvolan perhetyöntekijä Merja Häyrynen, kodinhoitaja Pirjo Wihinen, lastensuojelun perhetyöntekijät Päivi Hölttä-Vikki, Eija Luontama ja Piia Järvinen

SUUNNITTELUVAIHE

- Tehdään haastattelulomake, jonka avulla perheissä otetaan turvataitokasvatus asiat puheeksi, ja nostetaan esille muita aiheeseen liittyviä asioita.
- Haastattelulomakkeen suunnittelun pohjana pidetään turvataitokasvatuksen tavoitetta:
”lisätä lasten valmiuksia suojella itseään turvallisuutta uhkaavissa ja hämmentävissä kiusaamisen, alistamisen, väkivallan ja ahdistelun tilanteissa.”

SUUNNITTELUVAIHE

KYSYMYKSISTÄ, SISÄLLÖSTÄ:

- Alku positiivisesti. Kysytään esim. ketkä elämässäsi ovat luotettavat aikuiset?
- Jokaisen osion jälkeen selviytyminen, miten toimia ko. tilanteissa (ei-sana, aikuiselle kertominen, poistuminen paikalta, 112 ym ym)
- Lomakkeesta mahdollisimman lyhyt
- Vinkki-sanoja sulkuihin kysymysten perään
- Lomakkeen loppuun tehtävä: tee lappu, jossa on: äidin/isän nimi, puhelinnumerot, osoite, turva-aikuinen ja hänen puh.nro. Tämä siltä varalta, että puhelin hukassa, avain ja puhelin kotona tms. tai ei pääse sisälle soittamaan (tulipalo tms.)

Muuta pohdintaa

- Haastattelulomaketta voisivat käyttää kaikki ammattiryhmät apuna puheeksiotossa ja turvataitoasioiden läpikäymisessä (mm. neuvolassa, kotipalvelussa, perhetyössä jne)
- Tarvitaanko kysymysten väliin tietoa vai luotetaanko työntekijöiden tietämykseen?
- Haastattelun voi tehdä työntekijä-vanhempi ja lapsi tai niin, että haastattelun voi tehdä vanhempi lapselleen, työntekijän ollessa läsnä.

LOMAKKEEN TAVOITE

SAADA TURVATAITOASIAT PUHEEKSI
PERHEESSÄ!!!

JOHDANTO

Turvataidoilla tarkoitetaan niitä taitoja, joita tarvitsee ikävissä tilanteissa

- Mitä? Turvataidot ovat taitoja, joilla selviydytään
- Missä? Kotona, koulussa, koulumatkalla, lähiympäristössä
- Milloin? Aina kun olo tuntuu turvattomalta, tai hämmentävältä

Seuraavien kysymysten avulla vahvistamme sinun turvallisuuttasi ja turvataitojasi.

Kysymykset

1. Pohditaan ketkä ovat sinun luottoaikuiset lähiympäristössä? Keneltä sinä voit pyytää apua? Kenen luo voit mennä? (nimi, missä asuu, missä tilanteissa voi mennä, entä kenelle voi soittaa)

*Kysymyksen tavoite: Kartoittaa lapsen luottoturva-aikuiset ja antaa lapselle lupa mennä esim. naapuriin

*Havainnot:

1. Lähes kaikilta löytyi useita turva-aikuisia, mikä on tietenkin hyvä asia

2. Oletko koskaan tavannut tai käynyt naapurin luona? (Hätätilanteessa täysin vieraan ihmisen luo meno on vaikeaa.)

Kokemusten jälkeen päädyimme poistamaan tämän kysymyksen. Liitimme asian ensimmäiseen kohtaan lisäämällä sulkuihin: tunteeko lapsi naapurit.

2. Mitä teet kun tarvitset apua? (esim. kun eksyt tai jollekin tapahtuu onnettomuus tms.)

*Kysymyksen tavoite: käydä läpi turvallisia toimintamalleja

*Havainnot:

- Yksi lapsi ei tiedä mitä tekisi
- Yksi lapsi luottaa poliisin apuun

3. Hätäpuhelun soittaminen (pohditaan yhdessä mm. sitä milloin saa soittaa.)

*Kysymyksen tavoite: pohtia erityisesti tilanteita, joissa hätänumeroon voi soittaa ja miten sinne soitetaan

*Havainnot:

- Lasten kanssa tuli hyvää pohdintaa siitä, milloin on oikea hätä
- Kysymys auttoi selkeyttämään asiaa

4. Käydään läpi hätäpuhelun perusohjeet:

*Soita 112

*Ole rauhallinen!

*Kerro kuka olet, mitä on tapahtunut ja missä

*Älä katkaise puhelua ennen kuin saat luvan!

- Seuraavaksi pohditaan asioita, mitkä ovat oikein ja mitkä väärin sinua kohtaan

5. Mitä sinulle EI saa tehdä? (pohdi yhdessä lapsen kanssa)

*Kysymyksen tavoite: saada lapsi pohtimaan mikä on oikein ja mikä väärin häntä kohtaan

*Havainnot:

1. Useimmat lapset vastasivat, että ei saa kiusata, lyödä, potkia tai tönä

6. Jos edellä mainittuja asioita tapahtuisi sinulle, mitä teet?

*Kysymyksen tavoite: pohtia toimintamalleja (aikuiselle kertomista)

*Havainnot:

- Lapset vastasivat, että kertovat aikuisille
- Lapset osasivat nimetä aikuisia kelle kertovat

7. Nyt pohditaan mitkä kohdat sinussa ovat yksityisiä alueita, joihin toiset eivät saakoskettaa. Väritä alla olevaan piirrokselle ne kohdat, mihin sinua EI saa koskettaa. Keskustellaan myös "uimapukusäännöstä".

*Kysymyksen tavoite: tuoda esiin uimapukusäännöt

*Havainnot:

1. Kaikki lapset vastasivat, että ei saa koskettaa pään alueelle. Oli yllättävää, että kaikki lapset suojaavat päätä.

8. Onko joku tehnyt sinulle jotain sellaista, mikä ei ole tuntunut hyvältä? (keskustellaan tilanteesta, mitä tilanteessa voi tehdä yms.)

*Alkuperäinen kysymys ”Onko sinulle tapahtunut koskaan jotain sellaista mikä ei ole tuntunut hyvältä?” muutettiin, jotta kysymys ei olisi niin laaja ja se olisi helpommin ymmärrettävä

*Havainnot:

1. Tässä kohtaa lapset kertoivat hyvin omista huonoista kokemuksista. Yksi lapsilta kirjoitti mm. että : kaverini hyökkää kimppuuni. Tämän haastattelun myötä asia tuli puheeksi ja asiaa selvitettiin.
2. Aikuiset/ vanhemmat sanoivat, ettei tällaisia asioita tule otettua puheeksi tai käytyä läpi

9. Lopputehtävä TURVAKORTTI

*Täytä kohdat

*Leikkaa sitten **turvakortti** viivoja pitkin ja päällystä kortti esim. kontakti-muovilla.

*Kortin voit kiinnittää narulla esimerkiksi postiluukun tai postilaatikon sisäpuolelle.

*Korttia voit käyttää jos puhelimesi on hukassa tai avain on unohtunut

kotiin.

Vanhemman nimi:	
Vanhemman puh:	
Turva-aikuisen nimi ja puh:	
Nimeni:	
Osoitteeni:	
Puhelinnumeroni:	

Turvakortin tarkoitus

- Lapsella aina saatavilla vanhemman/turva-aikuisen puhelinnumero ym tietoja
- Tarve voi tulla erilaisissa tilanteissa esim. kun puhelin unohtuu tai hukkuu, hädän tullen ei muista omaa osoitetta tms.
- Turvakortin voi sijoittaa postilaatikkoon tai luukkuun tai muuhun hyvään paikkaan, sitä voi tietysti säilyttää myös repussa

Loppupohdintaa

- Nyt lomakkeet kerättiin pois mutta muutoin ne jäävät perheelle/lapselle
- Toinen sivu herätti hämmennystä myös ammattilaisissa –Jos jo uimapukusääntöjen läpikäyminen on työntekijöillekin vaikeaa niin on selvää, että asioiden puheeksiotto vanhemmiltakin on haastavaa ja se jää tekemättä.
- Aikuisten, myös meidän ammattilaisten pelot ja ennakkoluulot estävät puheeksiottamisen.
- Haastattelulomakkeen toinen sivu herättää aikuisissa näitä pelkoja mutta lapsille kysymykset olivat ihan ok. He vastasivat vain omien kokemustensa perusteella: mitä minulle Ei saa tehdä? No, ei ainakaan lyödä tai potkia! Mihin minua Ei saa koskea? No, päähän!
- On kuitenkin hyvä, että esim. tällaisen lomakkeen avulla mm. uimapukusääntö OTETTIIN PUHEEKSI eli pääsimme tavoitteeseemme!